

TRAFİK KAZALARINDA HAYVAN KURTARMA

Hayvanların mağduriyeti, ya taşıtların hayvana çarpmasıyla ya da hayvanı taşıyan taşıtın kaza yapmasıyla oluşur. Kurtarma imkânları genelde zor olmamakla beraber hayvanın aldığı darbeler çoğunlukla ölüme sebep olur. Ölüm ve yaralanmaların çoğu hayvan nakliye araçlarının kazasında meydana gelir. Özellikle kesimhaneye hayvan taşıyan araçların kaza yapması sonucu çok sayıda hayvan ölmekte ve yaralanmaktadır. Kurtarma ekibi vaka yerine geldiklerinde bölgeyi güvenlik şeridi ile çevirmeli ve patlama ya da yangın riskine karşı kaza yapan taşıtın yakıt ve elektrik bağlantılarını kesmelidir. Bu gibi risklerden emin olunduktan sonra hayattaki hayvanların kurtarılmasına çalışılmalıdır. Hayvan araca bağlı ise bağından kurtarılmalıdır. Sağlam olan hayvanlar güvenli bir yerde toplamalıdır. Yaralı olanlar ise ilk yardım bilgisi ışığında hayvanın boynunda, omurlarda ve ayaklarda kırık ya da çıkık ihtimaline karşı bu bölgeler sabitlenerek dikkatli bir şekilde sedye ve benzeri bir araç üzerine alınarak güvenli bölgeye alınmalıdır.

Sonuç olarak; hayvanların yola girişi engellenmelidir, kaçak hayvan nakliyesine engel olmalıdır ve hayvan taşıyanlar daima kaza riskine karşı hayvanlarına koruma tedbirleri almalıdır.

GİRİŞ

Türkiyede her yıl 1 milyonu aşkın trafik kazası olmakta, bu kazaların 200.000'ine yakın kısmında binlerce insan ölmekte ve yüzbinlerce insan yaralanmaktadır. Fakat TÜİK veri tabanında bu 1 milyonu aşkın trafik kazası sonucu oluşan hayvan kayıpları ile ilgili bilgi bulunmamaktadır (TÜİK 2018). Kısmen de olsa her ilin AFAD, İtfaiye ve Trafik Şube müdürlüklerinde bu verilere ulaşmak mümkün olabilir. En azından hayvan kayıpları konusunda bir fikir edinmek isteyenler internette küçük bir tarama yapması yeterlidir.

Kaza Tipleri

Trafik kazalarında hayvanların mağduriyeti, ya taşıtların hayvana çarpmasıyla ya da hayvan taşıt içerisindeyken taşıtın kaza yapmasıyla oluşur. Kurtarma imkanları genelde zor olmamakla beraber hayvanlar almış olduğu darbeler sonucu çoğunlukla ölürlür.

A. Hayvan Taşıyan Araçların Kazaları

1. Hayvan nakliye araçlarının kazası
2. İçerisinde evcil hayvanların bulunduğu araçların kazaları

B. Hayvana Çarpma Sonucu Oluşan Kazalar

1. Büyük araçların çarpmaları
2. Küçük araçların çarpmaları

A. Hayvan Taşıyan Araçların Kazaları

1. Hayvan nakliye araçlarının kazası

Hayvan taşıyan taşıtların kazasında en çok ölüm ve yaralanmalar hayvan nakliye araçlarının kazasında medana gelir. Özellikle kesimhaneye hayvan taşıyan araçların kaza yapması sonucu çok sayıda hayvan ölmekte ve yaralanmaktadır. Medyaya yansımış haberlerden bir fikir edinilebilir. Örneğin 2018 yılında sadece üç kazada 200'yakın telef olmuştur.

Hayvancılığı ileri ülkelerde büyük araçlarla çok daha fazla hayvan taşınabilmekte ve bu araçları kazalarında çok daha telefata yaşanabilmektedir. Örneğin Hollanda'daki bir kazada 108 buzağı ölümü gerçekleşmiştir.

Kazada ölüm ve yaralanmalar hayvanların çarpma şiddetine bağlı olarak savrulması, yuvarlanması ve panikleyen hayvanların birbirini ezmesi ve sıkıştırması sonucu gerçekleşir. Koyun gibi küçük cüsseli hayvanlar nakledilirken genellikle bağlanmadıklarından ve çok sayıda taşındıklarından telefata daha fazla olur.

2. İçerisinde evcil hayvanların bulunduğu araçların kazaları

Bazı sürücüler pet hayvanları yanında iken kaza yapabilirler. Eğer hayvan sahibi tedbirsizlik yaparak hayvanı araç içerisinde sebest bırakmışsa kaza anında savrulmadan dolayı hayvanın ölme ve yaralanma riski yüksektir. Pet hayvanlarının kafes içerisinde taşınması onlar için daha güvenlidir (Resim 1).

Resim 1: Pet hayvanlarının kafes içerisinde taşınması

B. Hayvana Çarpma Sonucu Oluşan Kazalar

TÜİK'in 2017 verilerine göre 910 hayvana çarpma vakası gerçekleşmiştir. Kazalar kontrollü olmayan yollarda hayvan sürüsünün ya da başıboş hayvanlar yolun karşısına geçerken yola girmesiyle meydana gelebilir.

1. Büyük araçların çarpmaları

Kazalar genellikle köpek ve kedilerin ya da küçükbaş hayvanların yola girmesiyle şekillenmektedir. Koyun ve keçiler mera hayvanıdır ve genellikle sürler halinde bulunurlar. Yola girişleride yine sürüler halinde olur. Sürücü farkına varamazsa sürüye doğrudan dalarak çok sayıda zayıya yol açarlar. Bazan orman hayvanlarının yola çıkmasıyla da gerçekleşir. Şehirlerarası yollarda çoğu zaman taşıtların ezmiş olduğu hayvan cesetlerine sıkça rastlanmak mümkündür.

Çarpma şekli ve hayvanın cüssesi kurtarmada önemlidir. Hayvan küçük cüsseli ise genellikle taşıt hayvanı altına alarak ezer ve sıkıştırır (Resim 2). İri cüsseli hayvanlarda araç hayvana bel yada kalça bölgesinden çarpmışsa hayvanın kurtulma şansı olabilir. Diğer şekillerde ise bu şans yok gibidir.

Resim 2: Koyunları altına almış bir araç

2. Küçük araçların çarpmaları

Çarpan taşıt otomobil tarzı küçük araçlar ise hayvanın ön tarafından çarpmalarda hayvanın ön camı kırarak taşıtın içine girme ihtimali yüksektir (Resim 3).

Resim 3: Otomobili ineğe çarpması sonucu ineğin ön camda girişi

Hayvanın yan tarafından çarpmalarda ise ekseriyetle hayvan taşıt üzerinde yuvarlanarak taşıtın arkasına düşer (Resim 4). Bazen de yine ön camdan taşıtın içine girer. Hayvanlar için çoğunlukla ölüm ya da ağır yaralanmalar söz konusudur.

Resim 4: İri cüsseli bir havana çarpıp hayvanı üzerinden atmış otomobilin feci durumu

Kurtarma İşlemleri:

Kurtarma ekibi vaka yerine geldiklerinde bölgeyi güvenlik şeridi ile çevirerek bölgeye giriş çıkışları kontrol altına almalıdır. Böylelikle kurtarma ekibine rahat bir ortam sağlandığı gibi herhangi bir patlama ya da yankın durumunda başkalarının zarar görmesi engellenmiş olur.

Patlama ya da yangın riskine karşı kaza yapan taşıtın yakıt ve elektrik bağlantıları kesilmelidir.

Hayattaki hayvanların kurtarılmasına öncelik verilmelidir. Hayvan araca bağlı ise bağından kurtarılmalıdır. Büyükbaş hayvanların genellikle bağlı olarak nakilleri yapılır kaza anında yürüyerek çıkabilecek hayvanların bağlarından kurtarılması gerekir. Araçtan çıkarılan hayvanlar başıboş bırakılmamalı, mutlaka güvenli bir yerde toplayarak muayeneleri yapılmalıdır.

Ölüm tehlikesi olmayan yaralılar ilk yardım bilgisi ışığında hayvanın boyununda, omurlarda ve ayaklarda kırık ya da çıkık ihtimaline karşı bu bölgeler sabitlenerek dikkatli bir şekilde sedye ya da benzeri bir araç üzerine alınarak güvenli bölgeye alınmalıdır (Resim 5).

Resim 5: Sedyede taşıma faaliyeti

Ağır yaralı hayvanların şoka girmesi engellenmelidir. Kanamalar durdurulmalı ve açık yaralar kapatılmalıdır. Solunumu güçlendirmek için solunum maskesi uygulamalı serumlarla hayvanın kendisini toparlaması sağlanmalıdır (Resim 6).

Resim 6: Solunum maskesi uygulaması

Sağlam olan hayvanlar güvenli bir yerde toplanmalıdır.

Ölmüş hayvanlar sayıldıktan sonra hayvan sahibinin bilgisi dahilinde vaka yerinden uzaklaştırılmalıdır. Hayvan sahibinden hayvanların sayısı öğrenilerek tespit edilen hayvan

sayısı ile karşılaştırılmalıdır. Eksik çıktığı durumlarda, kaza esnasında hayvanın çevreye savrulmuş olduğu düşünülerek vaka yerinden arama çemberi genişletilmeli ve kayıp hayvana ulaşılmalıdır.

Araç içinde ya da altında sıkışmış hayvanlar kriko ya da hidrolik ayraçlarla sıkışma bölgesi genişletilerek çıkartılmalıdır (Resim 7).

Resim 7: Kriko yardımı ile sıkışan hayvanın çıkarılması

Binek tipi taşıtların kazalarında taşıt içerisinde pet hayvanlarının olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu maksatla kazazedelerden taşıt içerisinde hayvan olup olmadığı hakkında bilgi alınmalıdır. Fakat kazazedeler hayvanı aileden kabul ettiklerinden onlar için “oğlum, kızım” gibi tabirler kullandıklarını kurtarma ekipleri bilmeli ve kesin bilgi için ayrıntılı bilgi almalıdır.

SONUÇ

Kazaları önlemek en doğrusudur. Bu maksatla hayvanların yaollara girişini engelleyecek bariyerler ve hayvan sürülerinin karşıya geçirilmesi için alt geçitler yapılabilir. yollara uyarı tabelaları konulmalı ve araçların hız takibi yapılmalıdır.

Hayvan taşıma kurallarının resmi olarak sıkı takibi yapılmalıdır. Hayvan naklieleri sertifikalı kalifiye kişilerce yapılmalıdır. Yol güzergahları ve molayerleri önceden planlanmış olmalıdır.

Hayvan sahipleri ve halk bilinçlendirilmelidir. Bu konuda kamu spotları, anketler ve yayım faaliyetleri yürütülebilir.

Kurtarma gönüllüleri oluşturulmalıdır. Kaza riskinin yüksek olduğu yerlerde eğitimli gönüllülerden ve yine eğitimli sivil toplum Kuruluşlarından destek alınabilir.

Kaza durumunda AFAD’a, itfaiyeye ve jandarmaya haber verilmelidir. Kurtarmayla ilgili

olan resmi kurumlarla sağlanması kurtarma başarısını artırır.

Bu kurumlar İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü ile organize çalışmalıdır. İlk yardımda ve tedavi için veteriner ihtiyacının karşılanmasında önemlidir.